

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Voorzieningenplanning en Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen

Rollen gemeente en provincie bij voorzieningenplanning en Regionaal Plan
Onderwijsvoorzieningen voortgezet onderwijs

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2.	Rollen en verantwoordelijkheden gemeente en provincie	2
3.	Voorzieningenplanning	3
4.	Openbaar onderwijs	4
4.1.	Bevoegd gezag van een openbare school	4
4.2.	Samenwerkingsschool.....	5
5.	Planning van het onderwijsaanbod	5
5.1.	Stichten, splitsen of vbo profiel toevoegen	5
5.2.	Opheffen van scholen, beëindigen van de bekostiging.....	7
5.3.	Bestuurlijke of institutionele fusie.....	8
5.4.	Omzetting openbare school of bijzondere school en uitbreiden met een richting	9
5.5.	Vestigingen	9
6.	Regionaal plan onderwijsvoorzieningen	9
6.1.	RPO tot stand brengen.....	10
6.2.	Aanvraag bekostiging onderwijsvoorzieningen RPO.....	10
6.3.	RPO voorzieningen	11
6.4.	Rol gemeente en provincie bij RPO	11
6.5.	Aanvraag voorzieningen zonder RPO.....	12
7.	Onderwijshuisvesting	12
7.1.	Huisvesting en stichten nieuwe school	13
7.2.	Huisvesting en het RPO.....	13
8.	Nieuwe wet- en regelgeving	14
8.1.	Meer ruimte voor nieuwe scholen	14
8.2.	Afschaffen fusietoets	14

1. Inleiding

In de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) is een aantal artikelen opgenomen dat gaat over voorzieningenplanning. Voorzieningenplanning gaat over alle wet- en regelgeving die van toepassing is op de vraag wie, waar, onder welke omstandigheden, welke soort bekostigd voortgezet onderwijs mag aanbieden. Hieronder vallen onder meer de regels voor stichting, opheffing, omzetting, splitsing, afsplitsing, verplaatsing en nevenvestigingen.

Enkele regels met betrekking tot de voorzieningenplanning in het voortgezet onderwijs zijn 1 augustus 2018 gewijzigd. Deze wijzigingen volgen op een evaluatie die is uitgevoerd naar aanleiding van een eerdere wetswijziging in 2008. De evaluatie liet zien dat gemeenten vaak niet goed op de hoogte zijn van de wet en regelgeving en dat het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) niet altijd plaatsvindt.¹ Daarom is met de VNG afgesproken te bezien op welke manier de kennis bij gemeenten over de wet- en regelgeving ten aanzien van het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO)² verbeterd kan worden. Met deze brochure wordt aan deze afspraak invulling gegeven.

In deze brochure worden de rollen en verantwoordelijkheden uiteengezet die er op gemeentelijk en provinciaal niveau zijn ten aanzien van de voorzieningenplanning in het voortgezet onderwijs, zodat zij daar op een goede manier invulling aan kunnen geven. De inhoud van de brochure omvat een overzicht van voorzieningenplanning en onderwerpen die daarmee samenhangen, zoals verantwoordelijkheid van de gemeente voor openbaar onderwijs en huisvesting en het advies van de gemeente bij fusie.

In hoofdstuk 2 van deze brochure worden de rollen en verantwoordelijkheden van de gemeente en provincie beschreven. In hoofdstuk 3 wordt de systematiek van voorzieningenplanning beschreven. De verantwoordelijkheid voor het openbaar onderwijs van de gemeente en provincie worden in hoofdstuk 4 beschreven. In hoofdstuk 5 wordt de planning van het onderwijsaanbod behandeld en mogelijkheden voor stichting, splitsing, afsplitsing, vbo-profiel toevoegen, opheffing, beëindiging van bekostiging, bestuurlijke en institutionele fusie, omzetting openbare of bijzondere school, uitbreiden van een school met een richting en verplaatsing van scholen (vestigingen). Het RPO en de rol van de gemeente bij een RPO wordt in hoofdstuk 6 behandeld. In hoofdstuk 7 worden de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de huisvesting uiteengezet. In hoofdstuk 8 wordt vooruitgekeken naar nieuwe wet- en regelgeving.

2. Rollen en verantwoordelijkheden gemeente en provincie

De rollen en verantwoordelijkheden bij het voortgezet onderwijs van de gemeente en provincie zijn:

Bij openbaar onderwijs (hoofdstuk 4):

1. Kan het college van burgemeester en wethouders (hierna: B&W) het bevoegd gezag vormen (artikel 1, WVO). Meestal wordt een openbare school echter in stand gehouden door een openbare rechtspersoon, zoals bedoeld in artikel 42a, WVO of een stichting, zoals bedoeld in artikel 42b of artikel 53c, WVO.
2. B&W kan als bevoegd gezag een aanvraag indienen voor het stichten van een nieuwe school of scholengemeenschap (artikel 67, WVO).
3. De garantiefunctie openbaar onderwijs houdt in dat Gedeputeerde staten (GS) zorgt dat er voldoende scholen voor openbaar voortgezet onderwijs zijn in de provincie. GS kunnen B&W opdragen een aanvraag in te dienen om een openbare school of scholengemeenschap voor bekostiging in aanmerking te brengen, indien de ouders van een naar hun oordeel voldoende

¹ 2016-2017-TK34642, nr. 3, pag. 3

² Een RPO (artikel 74 en artikel 74a, WVO) heeft als doel het onderwijsaanbod van twee of meer scholen/scholengemeenschappen af te stemmen op de vraag van de leerlingen, ouders en andere belanghebbenden in hun regio.

groot aantal leerlingen hebben aangegeven dat zij dit wensen en B&W deze wens niet heeft ingewilligd (artikel 66, eerste lid, WVO).

4. Wanneer er als gevolg van de opheffing van een gemeentelijke school³, naar het oordeel van GS, niet meer voldoende zal zijn voorzien in de behoefte aan openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen, dragen zij B&W op een aanvraag te doen bij de minister om voor een door de minister te bepalen tijd toe te staan dat de school in stand wordt gehouden, ook al is het aantal leerlingen minder dan de opheffingsnorm van artikel 107 van de WVO (artikel 108, vijfde lid, WVO).
5. GS van de desbetreffende provincie leggen een disciplinaire straf of schorsing op of verlenen het ontslag indien een (con)rector, een (adjunct-) directeur, een lid van de centrale directie of een leraar van een openbare school, die tevens lid van de raad der gemeente is, welke die school in stand houdt (artikel 43, WVO). Voor de volledigheid is deze taak hier opgenomen. Deze taak heeft geen betrekking op de voorzieningenplanning en wordt daarom in deze brochure niet verder toegelicht.
6. B&W is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van huisvesting voor de school (artikel 68 WVO).

Bij het regionaal plan onderwijsvoorzieningen (RPO):

7. Met vertegenwoordigers van de provincie moet worden overlegd over een concept van het RPO (artikel 74a, vierde lid, onderdeel b, WVO).
8. Voordat het RPO wordt vastgesteld, moeten de deelnemende bevoegde gezagen van scholen over het concept een op overeenstemming gericht overleg te voeren met B&W van de gemeente(n) die in het gebied liggen waar het RPO betrekking op heeft (artikel 74a, vijfde lid, WVO).

Bij huisvesting:

9. Het bevoegd gezag van een school kan bij B&W een aanvraag indienen om huisvesting voor een school ter beschikking te stellen (artikel 68, WVO). De gemeenteraad draagt de zorg voor de huisvesting van gemeentelijke scholen en B&W voor de huisvesting van de andere dan gemeentelijk scholen (artikel 76b, WVO)

Bij fusies:

10. B&W van de betrokken gemeente(n) geven advies over de wenselijkheid van de voorgestelde fusie (artikel 53h, WVO en Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs 2017). Dit advies is onderdeel van de fusie-effectrapportage.

Overige verantwoordelijkheden gemeente, die geen betrekking hebben op voorzieningenplanning en daarom niet verder worden uitgewerkt in deze brochure:

11. Ten behoeve van het schoolbezoek verstrekken B&W aan ouders van in de gemeente verblijvende leerlingen die wegens hun lichamelijke, verstandelijke, zintuiglijke of psychische handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, dan wel vanwege een zodanige handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken, op aanvraag vergoeding van de door B&W noodzakelijk te achten vervoerskosten. De gemeenteraad stelt daartoe een nadere regeling vast (artikel 4, eerste lid, WVO).
12. Daarnaast heeft de gemeente de afgelopen jaren meer verantwoordelijkheid gekregen op het gebied van jeugdbeleid, waardoor het gesprek tussen gemeente en scholen op gebied van voorzieningenplanning belangrijker is geworden.

3. Voorzieningenplanning

De voorzieningenplanning voortgezet onderwijs is in 2008 gemoderniseerd en vereenvoudigd. Door een wijziging van de WVO is het aantal wettelijke regels beperkt. Daarbij is overgegaan van een systeem waarbij de centrale overheid over alle aspecten beslissingsbevoegdheid had, naar een systeem waarbij de verantwoordelijkheid voor een goede afstemming tussen vraag en aanbod grotendeels bij de samenwerkende schoolbesturen (bevoegd gezagsorganen) in de regio kwam te

³ Dit is een school waarvan B&W het bevoegd gezag is.

liggen. De gedachte hierachter is dat men in de regio de lokale situatie veel beter kent en daardoor betere keuzes kan maken over veranderingen in het onderwijsaanbod. Het huidige systeem kenmerkt zich door meer autonomie voor scholen en daarmee minder administratieve lasten, dit op voorwaarde van goede samenwerking en afstemming onderling en met de betrokken andere partijen⁴.

De doeltreffendheid en de effecten van de wijzigingen uit 2008 in de praktijk zijn in 2013 geëvalueerd. De uitkomst was dat het systeem naar behoren werkt en dat er geen reden was het systeem opnieuw te wijzigen. Wel bleek er behoefte aan enkele technische en licht beleidsmatige verbeteringen⁵. Het betrof meestal zaken die bij (te) strikte interpretatie zorgen voor belemmeringen of onnodige administratieve of uitvoeringslasten, maar waarvoor geen duidelijke beleidsmatige onderbouwing geldt.

4. Openbaar onderwijs

In paragraaf 4.1 is beschreven hoe het bevoegd gezag van openbaar onderwijs geregeld kan zijn. In paragraaf 4.2 wordt de samenwerkingsschool beschreven. Het omzetten van een openbare school in een bijzondere school of van een bijzondere in een openbare school zijn beschreven in paragraaf 5.4.

4.1. Bevoegd gezag van een openbare school

B&W kan het bevoegd gezag zijn van een openbare school (artikel 1, WVO). In dat geval is B&W als bestuurder verantwoordelijk voor alle zaken aangaande de voorzieningenplanning ten aanzien van die school. Het bevoegd gezag van de meeste openbare scholen wordt echter uitgeoefend door:

- een openbare rechtspersoon (artikel 42a, WVO), of
- een stichting (artikel 42b, WVO).

De openbare rechtspersoon of de stichting oefent - met uitzondering van de besluitvorming over de opheffing van een openbare school - alle taken en bevoegdheden uit van het bevoegd gezag.

De gemeenteraad van een of meer gemeenten kan bij verordening een openbare rechtspersoon instellen, die tot doel heeft een of meer openbare scholen in de gemeente(n) in stand te houden. De verordening voorziet in ieder geval in een regeling omtrent een aantal zaken die zijn opgenomen in artikel 42a WVO.

De gemeenteraad kan besluiten dat openbare scholen in de gemeente in stand worden gehouden door een stichting (artikel 42b, eerste lid, WVO). In de statuten van de stichting moeten soortgelijke dingen worden geregeld als in de verordening waarmee de openbare rechtspersoon wordt ingesteld. (zie artikel 42a, vierde en negende lid, WVO, en artikel 42b, zesde lid, WVO).

De gemeenteraad:

- neemt de maatregelen om de continuïteit van het onderwijsproces te waarborgen, indien de begroting niet voor 1 februari van het betreffende jaar is vastgesteld;
- voorziet in het bestuur van de school/scholen, in geval van ernstige taakverwaarlozing of functioneren in strijd met de wet.

De rol van de gemeenteraad bij de samenwerkingsschool is in paragraaf 4.2 beschreven.

⁴ Staatsblad jaargang 2008, nr. 296, nr. 297 en nr. 299

⁵ Kamerstukken II, 2016-2017, 34642, nr. 3, pag. 1

Een aanvraag voor het stichten⁶ van openbaar voortgezet onderwijs wordt door het bevoegd gezag voor 1 november worden ingediend bij de minister van OCW (artikel 67, eerste lid, WVO). Daarbij moet worden voldaan aan de "stichtingsnormen" die zijn genoemd in artikel 64, WVO.

4.2. Samenwerkingsschool

Een samenwerkingsschool is een school waarin zowel openbaar onderwijs als bijzonder onderwijs wordt aangeboden (artikel 53d, WVO). Een samenwerkingsschool kan uitsluitend tot stand komen door samenvoeging van één of meer bestaande openbare scholen met één of meer bestaande bijzondere scholen. Voorwaarden voor de totstandkoming van een samenwerkingsschool zijn dat met die totstandkoming de continuïteit van het openbaar of bijzonder onderwijs gehandhaafd kan blijven en dat de betrokken scholen en scholengemeenschappen alle leerjaren omvatten (artikel 53d, tweede lid, WVO). Om een samenwerkingsschool te vormen worden de samenstellende scholen "opgeheven". Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad voor het openbaar onderwijs is het verplicht dat de gemeenteraad om instemming geeft met de opheffing van een openbare school om een samenwerkingsschool te vormen.

Een samenwerkingsschool wordt in stand gehouden door een samenwerkingsbestuur, dat is een stichting als bedoeld in artikel 53c of artikel 42b waarvan het statutaire doel in ieder geval is het in stand houden van een samenwerkingsschool.

Aan een samenwerkingsschool is een identiteitscommissie verbonden, die adviseert gevraagd en ongevraagd het bevoegd gezag en de rector, directeur of centrale directie over alle aangelegenheden die betrekking hebben op de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het openbare karakter en de identiteit van de samenwerkingsschool.⁷

In geval van ernstige taakverwaarlozing of handelen in strijd met de wet neemt de gemeenteraad maatregelen die nodig zijn om de continuïteit van het onderwijsproces te waarborgen voor zover het openbaar onderwijs betreft.

Overdracht, opheffing of samenvoeging van de samenwerkingsschool kan pas na instemming van de gemeenteraad (artikel 53d, twaalfde lid, WVO).

5. Planning van het onderwijsaanbod

De (gezamenlijke) bevoegd gezagen van scholen (schoolbesturen) hebben een grote mate van zelfstandigheid om te beslissingen te nemen op het terrein van de planning van het onderwijsaanbod, zowel wat betreft spreiding van de voorzieningen als wat betreft het inhoudelijke aanbod.

In deze paragraaf komen achtereenvolgens aan de orde:

- Het indienen van een aanvraag voor een nieuwe school, scholengemeenschap of profiel vbo (inclusief het splitsen van een bestaande school);
- Het opheffen van een school en beëindigen van de bekostiging;
- Een bestuurlijke of institutionele fusie;
- Omzetting van openbare school of bijzondere school en uitbreiden met een richting;
- Vestigingen.

5.1. Stichten, splitsen of vbo profiel toevoegen

⁶ In artikel 67, eerste lid, WVO wordt het voor bekostiging in aanmerking brengen van een school geregeld. In de praktijk wordt daarmee bedoeld het stichten van een nieuwe school. Voor de leesbaarheid wordt in deze brochure de formulering 'het stichten van een nieuwe school' gebruikt.

⁷ <https://www.vo-raad.nl/nieuws/handreiking-samenwerkingsschool-gepubliceerd-handvatten-voor-statuten-en-inrichting-identiteitscommissie>

Stichten school

Een bevoegd gezag kan een aanvraag indienen bij de minister van onderwijs om een nieuwe school⁸ of scholengemeenschap⁹ in aanmerking te brengen voor bekostiging. Een nieuwe school kan ontstaan door het stichten van een nieuwe school of scholengemeenschap (artikel 67, WVO) of het splitsen van een bestaande school of scholengemeenschap (artikel 64, derde lid, WVO).

De minister toetst voor de nieuwe school of redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het aantal leerlingen dat deze school zal worden bezocht door ten minste het volgende aantal leerlingen (artikel 64 eerste lid, WVO):

- 390 leerlingen voor een school voor vwo;
- 325 leerlingen voor een school voor havo en 130 leerlingen voor afdeling een voor havo;
- 260 leerlingen voor een school voor vbo met 1 profiel
- 160 leerlingen voor elk profiel van een school voor vbo indien meer dan 1 profiel binnen de school voor bekostiging in aanmerking wordt gebracht, of
- 120 leerlingen voor een school voor praktijkonderwijs.

Deze bekostigingsvoorwaarden worden in de praktijk stichtingsnormen genoemd.

Stichten scholengemeenschap

Een nieuwe scholengemeenschap wordt voor bekostiging in aanmerking gebracht indien redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het aantal leerlingen van elk van de samenstellende scholen ten minste drie kwart zal zijn van het daarvoor in artikel 64, eerste lid genoemde aantal.

Splitsen

Een school kan ook gesplitst worden. Hierbij ontstaan er twee scholen van dezelfde schoolsoort. Voorwaarde voor splitsen is dat de bestaande school een aantal leerlingen heeft dat ten minste aan tweemaal de stichtingsnorm voldoet (artikel 64, derde lid WVO; artikel 4 en bijlage 3 van de Regeling voorzieningenplanning vo 2018). Bovendien moet via een leerlingenprognose worden aangetoond dat de na splitsing ontstane twee scholen ieder voor zich in het zesde en tiende jaar na het jaar van de aanvraag aan de stichtingsnorm voldoen.

Bij het afsplitsen van een of meer scholen van een scholengemeenschap worden een of meer bestaande scholen van een scholengemeenschap voortgezet als een nieuwe school/scholengemeenschap. Het afsplitsen kan alleen plaatsvinden met instemming van andere bevoegde gezagen in een regio (artikel 74b, tweede lid, WVO). Aangezien het een bestaande school/scholengemeenschap is, hoeft niet te worden voldaan aan de stichtingsnorm. Wel moeten de afgesplitste school/scholengemeenschap en de overblijvende school/scholengemeenschap door meer leerlingen worden bezocht dan de opheffingsnormen in artikel 107, WVO.

Voldoen aan stichtingsnorm

Een nieuwe school/scholengemeenschap moet voldoen aan de stichtingsnorm (artikel 64, eerste lid, WVO). Het behalen van de stichtingsnorm moet worden aangetoond door middel van een zogenoemde leerlingenprognose (zie artikel 64, eerste en tweede lid, WVO). Die leerlingenprognose is gebaseerd op een indirecte meting of directe meting (artikel 3 en bijlage 1 bij de Regeling voorzieningenplanning vo 2018). De indirecte meting wordt gehanteerd als in het desbetreffende voedingsgebied voor die richting¹⁰ een basisschool van dezelfde richting aanwezig is. De directe meting wordt gehanteerd als er in het voedingsgebied geen basisschool is van dezelfde richting waarop de nieuwe school/scholengemeenschap gesticht wordt.

⁸ Het voortgezet onderwijs wordt onderscheiden in voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo, artikel 7 WVO), hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo, artikel 8 WVO), middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo, artikel 10, WVO), voorbereidend beroepsonderwijs (vbo, artikel 10a WVO) en praktijkonderwijs (artikel 10f WVO); zie artikel 5 WVO.

⁹ Een gemeenschap van twee of meer scholen voor voortgezet onderwijs.

¹⁰ Richtingen zijn: Algemeen bijzonder, Evangelische Broedergemeente, Evangelisch, Gereformeerd Vrijgemaakt, Hindoe algemeen, Hindoe Janmavadisch, Hindoe Karmavadisch, Humanistisch, Islamitisch liberaal, Islamitisch orthodox, Joods, Protestants Christelijk, Reformatorisch, Rooms-Katholiek, Antroposofisch (Vrije School). Openbaar is formeel geen richting.

Vbo profiel toevoegen aan een vbo school (vergelijkbaar met stichten)

Een reeds bekostigde vbo-school kan een aanvraag indienen om een profiel toe te voegen, als redelijkerwijs aannemelijk wordt gemaakt dat voldoende leerlingen het nieuwe profiel bezoeken (artikel 65 WVO), namelijk 160 leerlingen voor een profiel dat wordt toegevoegd aan een vbo school en 120 leerlingen voor een profiel dat wordt toegevoegd aan een vbo-school die onderdeel uitmaakt van een scholengemeenschap.

Aanvang bekostiging

De aanvraag om een school voor bekostiging in aanmerking te brengen moet door een bevoegd gezag worden ingediend vóór 1 november (artikel 67, WVO). Vervolgens beslist de minister vóór 1 mei van het daarop volgende kalenderjaar. Vervolgens kunnen er twee situaties worden onderscheiden (artikel 68, WVO):

- Indien huisvesting is vereist, dient het bevoegd gezag een aanvraag in bij B&W (artikel 76e, WVO). B&W stelt uiterlijk op 1 augustus van het zesde kalenderjaar na het besluit van de minister, huisvesting ter beschikking. Het besluit om huisvesting ter beschikking te stellen dient meer dan 1 jaar voor het beschikbaar stellen van de huisvesting bekend te worden gemaakt. De bekostiging gaat dan in op 1 augustus van het jaar, waarin huisvesting beschikbaar wordt gesteld. (zie verder hoofdstuk 7 voor huisvesting)
- Indien er geen huisvesting is vereist, vangt de bekostiging aan op 1 augustus volgend op het besluit van de minister dat de school wordt bekostigd. Op verzoek van het bevoegd gezag kan dit tijdstip 1 of 2 jaar worden uitgesteld.

Vervallen van aanspraak op bekostiging

De aanspraak op bekostiging voor de nieuwe school vervalt als (WVO artikel 69):

- er vanaf het moment dat de bekostiging aanvangt geen onderwijs wordt gegeven op de nieuwe school/scholengemeenschap;
- het vestigingsadres niet binnen een hemelsbreed gemeten afstand van 3 kilometer van het bij aanvraag om bekostiging opgegeven beoogde vestigingsadres ligt;
- er binnen een jaar na het besluit van de minister geen onderwijs wordt gegeven aan een school die wordt toegevoegd aan een scholengemeenschap (WVO artikel 65, tweede lid).

5.2. Opheffen van scholen, beëindigen van de bekostiging

Het opheffen of beëindigen van bekostiging van scholen en scholengemeenschappen kan:

- als de school/scholengemeenschap onder de opheffingsnorm komt;
- als er sprake is van zeer zwak onderwijs;
- als het bevoegd gezag besluit een school op te heffen.

Onder opheffingsnorm

Een openbare school wordt opgeheven en de bekostiging van een bijzondere school wordt beëindigd als de school gedurende drie achtereenvolgende leerjaren is bezocht door minder leerlingen wordt dan genoemd in artikel 107, eerste lid, WVO, of - als het gaat om een scholengemeenschap - het aantal leerlingen dat is genoemd in WVO artikel 107, lid 2. DUO informeert het bevoegd gezag zodra een school zich voor de eerste keer onder de norm bevindt. Het bevoegd gezag kan om ontheffing van de opheffing vragen (artikel 108, vierde lid, WVO). De minister verleent alleen in bijzondere gevallen ontheffing. Zonder ontheffing wordt de school gesloten op 1 augustus na de derde teldatum, die is vastgesteld op 1 oktober.

Op grond van afspraken in een RPO kunnen vbo-profielen worden bekostigd (artikel 74b, eerste lid, onderdelen g en h, WVO). Deze bekostiging wordt beëindigd bij het einde van de looptijd van het RPO (artikel 109, WVO).

Beëindigen bekostiging/opheffing bij zeer zwak onderwijs

Als er sprake is van ernstig en langdurig tekortschieten van de leerresultaten, en het bevoegd gezag in verband daarmee eveneens tekortschiet in de naleving van een of meer bij of krachtens

de wet gegeven voorschriften (artikel 23a1, eerste lid, WVO), kan de minister besluiten dat met ingang van een in dat besluit bepaalde datum een leerweg of school wordt beëindigd/opgeheven. De minister neemt een dergelijk besluit alleen op grond van een rapport van de inspectie voor het onderwijs, waarop het bevoegd gezag heeft kunnen reageren.

Opheffen door bevoegd gezag

Het besluit over opheffing van een openbare school ligt bij de gemeenteraad, ook als het bestuur van een openbare school wordt uitgeoefend door een openbaar rechtspersoon (artikel 42a, WVO) of een stichting (artikel 42b, WVO).

Bij opheffen van een school doet het bevoegd gezag binnen twee weken na een besluit tot opheffing van de school daarvan mededeling aan de minister van OCW, GS, de inspectie, en - indien het een bijzondere school betreft - eveneens aan B&W van de gemeente waarin de school is gelegen (artikel 2, Bekostigingsbesluit WVO).

5.3. Bestuurlijke of institutionele fusie

Een bestuurlijke fusie is een fusie waarbij een of meer rechtspersonen de instandhouding van één of meerdere scholen overdragen aan een andere rechtspersoon of meer andere rechtspersonen. Bij een bestuurlijke fusie blijven de hoofd- en nevenvestigingen behouden.¹¹ De scholen/scholengemeenschap blijven onder het ontvangende bevoegd gezag voortbestaan.

Een institutionele fusie is een fusie waarbij een school ontstaat door samenvoeging van twee of meer scholen (hoofdvestigingen). Daarbij ontstaat één hoofdvestiging en worden een of meer hoofdvestigingen omgezet in nevenvestigingen.

Voorafgaand aan zowel een bestuurlijke als een institutionele fusie moeten de betrokken schoolbesturen een fusie-effectrapportage opstellen. In deze rapportage leggen zij vast wat de doelen en verwachte gevolgen van de fusie zijn. Deze rapportage wordt onder andere gebruikt door de medezeggenschapsraden van de betrokken scholen om zich een oordeel te kunnen vormen over de fusie. In de wet (artikel 53g, WVO) is opgenomen uit welke verplichte onderdelen de fusie-effectrapportage bestaat. In de Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs 2017 is het modelformulier voor de fusie-effectrapportage vastgesteld.

Onderdeel van de fusie-effectrapportage is een advies door B&W van de betrokken gemeente(n). Dit advies is raadgevend en niet bindend. In het advies spreekt B&W zich uit over de wenselijkheid van de voorgenomen fusie. Op die manier kunnen de overwegingen van B&W meegewogen worden in het besluitvormingsproces over de fusie.

Het bevoegd gezag heeft voorafgaande instemming van de medezeggenschapsraad/raden voor zowel bestuurlijke als institutionele fusie met de fusie en de fusie-effectrapportage (artikel 10, Wet medezeggenschap op scholen).

¹¹ Aan een school of scholengemeenschap kan naast een hoofdvestiging zijn verbonden een: a. nevenvestiging, of b. tijdelijke nevenvestiging. (artikel 73, WVO).

Tijdelijke nevenvestiging (artikel 73, WVO)

1 Een tijdelijke nevenvestiging voorziet in de tijdelijke huisvestingsbehoefte van een hoofdvestiging of nevenvestiging en is gelegen op hemelsbreed gemeten een afstand van minder dan 3 kilometer van de hoofdvestiging of nevenvestiging.

2 Onze Minister brengt een tijdelijke nevenvestiging voor bekostiging in aanmerking indien het bevoegd gezag heeft aangetoond dat B&W van de gemeente de benodigde huisvesting ter beschikking zal stellen. De verplichting in de eerste volzin is niet van toepassing op verticale scholengemeenschappen en op scholen waarvoor jaarlijks een bedrag voor huisvestingskosten wordt betaald op grond van artikel 76v.

5.4. Omzetting openbare school of bijzondere school en uitbreiden met een richting

Openbare school omzetten

Het bevoegd gezag van een openbare school kan deze omzetten in een bijzondere school. Daarvoor is naast de instemming van het ouder/leerlingendeel van de medezeggenschapsraad (artikel 14 tweede lid, onderdeel b, Wet medezeggenschap op scholen) ook de instemming van de gemeenteraad (artikelen 42a en 42b) vereist.

De minister kan voorwaarden stellen voor het bekostigen van een bijzondere school die wordt opgericht door omzetting van een openbare school (artikel 71, eerste lid, WVO). Deze voorwaarden kunnen worden gesteld omdat in de Grondwet staat dat er voldoende openbaar onderwijs moet worden verzorgd. In artikel 7 van de Regeling voorzieningenplanning vo 2018, zijn als nadere voorwaarden opgenomen dat de aanvraag moet worden ingediend voor 1 november en dat de aanvraag vergezeld dient te gaan van een advies van GS over de voorgenomen omzetting.

Bijzondere school omzetten of toevoegen

Het bevoegd gezag kan een bijzondere school omzetten in een openbare school of de richting binnen het bijzonder onderwijs wijzigen (artikel 71, tweede lid, WVO). Daarvoor is instemming van het ouder/leerlingendeel van de medezeggenschapsraad nodig (artikel 14 tweede lid, onderdeel b, Wet medezeggenschap op scholen). Ook kan het bevoegd gezag een het onderwijs uitbreiden met onderwijs van een andere richting. Voor het omzetten van een bijzondere school in een openbare school moet bij de aanvraag een document worden toegevoegd waaruit blijkt dat het bevoegd gezag overleg heeft gevoerd met B&W (Regeling voorzieningenplanning 2018, artikel 9). Het bevoegd gezag dient de voorgenomen omzetting van een bijzondere school voor 1 april van enig kalenderjaar bij DUO te melden. De omzetting gaat dan op 1 augustus van het betreffende kalenderjaar in (artikel 8 en artikel 9, Regeling voorzieningenplanning 2018).

5.5. Vestigingen

In het voortgezet onderwijs kunnen er naast een hoofdvestiging van een school nevenvestigingen en tijdelijke nevenvestigingen zijn (artikel 73, WVO). De eerste vestiging van een school of scholengemeenschap is de hoofdvestiging (artikel 73a, WVO). Een nevenvestiging komt tot stand door het samenvoegen van scholen of scholengemeenschappen of door het vormen van een nieuwe nevenvestiging in een regionaal plan onderwijsvoorzieningen (artikel 73b, WVO). Een tijdelijke nevenvestiging voorziet in de tijdelijke huisvestingsbehoefte van een hoofdvestiging of nevenvestiging en is gelegen binnen 3 km van de hoofd- of nevenvestiging. De school moet aantonen dat B&W voorziet in de huisvesting (artikel 73d, WVO).

Het verplaatsen van een vestiging of een deel van het onderwijsaanbod naar een andere vestiging is toegestaan binnen een afstand van 3 km. Indien een verplaatsing wordt beoogd over meer dan 3 km, dan moeten daarover afspraken worden gemaakt met andere besturen in de regio in het RPO (hoofdstuk 6).

Op de alle vestigingen mag het onderwijs in de onderbouw van het onderwijs dat de school of scholengemeenschap mag verzorgen. Voor toevoegen van onderwijs in de bovenbouw (eindonderwijs) moeten scholen afspraken maken met besturen in de regio in het RPO (hoofdstuk 6).

6. Regionaal plan onderwijsvoorzieningen

In een Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen maken besturen afspraken over het onderwijsaanbod. Het tot stand brengen van een RPO wordt beschreven in paragraaf 6.1. De voorzieningen waarvoor besturen een aanvraag voor het in aanmerking brengen van bekostiging kunnen indienen zijn beschreven in paragraaf 6.2. Een aantal voorzieningen kan ook zonder RPO voor bekostiging in aanmerking worden gebracht, die worden behandeld in paragraaf 6.3. In paragraaf 6.4 wordt de rol van gemeente en provincie in het RPO verder beschreven.

6.1. RPO tot stand brengen

Een RPO (artikel 74 en 74a, WVO) heeft als doel het onderwijsaanbod van twee of meer scholen/scholengemeenschappen af te stemmen op de vraag van de leerlingen, ouders en andere belanghebbenden in hun regio. Het RPO kent de volgende voorwaarden:

- Een regio omvat een aaneengesloten gebied dat bestaat uit het grondgebied van één of meer gemeenten.
- Per gemeente binnen de RPO-regio moet ten minste 60% van de leerlingen zijn ingeschreven op vestigingen van scholen of scholengemeenschappen die aan het RPO deelnemen.
- Daarnaast moet per gemeente ten minste 65% van de bevoegde gezagen met één of meer scholengemeenschappen binnen die gemeente bij de samenwerking zijn betrokken.

Naast de eisen die in artikel 74 en in artikel 74a, tweede lid, WVO zijn opgenomen, zijn er geen verdere eisen aan het RPO. De bestuurlijk-juridische vorm van een RPO is bijvoorbeeld niet vastgesteld, en de manier waarop interne besluitvorming vormgegeven wordt is vrij. De samenwerkende bevoegde gezagsorganen kunnen kiezen voor een samenwerkingsovereenkomst, maar bijvoorbeeld ook voor het oprichten van een rechtspersoon. Ook de spelregels om binnen het RPO tot een besluit te komen, kunnen de deelnemers zelf bepalen.

Over het concept RPO moet overleg gevoerd worden met:

- de bevoegde gezagsorganen van scholen in de regio, die niet deelnemen in het RPO;
- de provincie;
- het bedrijfsleven voor wat betreft de positie en ontwikkeling van het vbo;
- het middelbaar beroepsonderwijs (ROC's en AOC's) in de regio;
- de betrokken gemeenten: Een RPO wordt niet vastgesteld voordat over een concept van het plan OOGO is gevoerd met B&W van de desbetreffende gemeente(n). Dat OOGO dient te worden gevoerd overeenkomstig een procedure die daartoe is vastgesteld door de samenwerkende bevoegde gezagsorganen en B&W van die gemeente of gemeenten, welke procedure een voorziening voor het beslechten van geschillen bevat (artikel 74a, lid 5 WVO).

6.2. Aanvraag bekostiging onderwijsvoorzieningen RPO

Na vaststelling van het plan volgt de tweede stap. Het betrokken bevoegd gezag dient de concrete aanvraag – onder overlegging van het vastgestelde RPO – in bij de minister. Die aanvraag moet voor 1 november worden ingediend. De minister neemt vervolgens voor 1 mei in het volgende kalenderjaar een besluit over het ingediende RPO.

Voorafgaande aan dat besluit, om de onderwijsvoorzieningen voor bekostiging in aanmerking te brengen, moet de minister de voorbereidingsprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht toepassen (artikel 74e, WVO en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht). Dat houdt in dat de minister het voorgenomen besluit publiceert en belanghebbenden in de gelegenheid stelt om binnen zes weken hun zienswijze daarop kenbaar te maken. Met inachtneming van die zienswijze beslist de minister vervolgens voor 1 mei of de onderwijsvoorziening voor bekostiging in aanmerking wordt gebracht. Dat besluit wordt ook gepubliceerd in de Staatscourant.

Indien een bevoegd gezag, dat niet deelneemt aan een RPO, aantoont dat een aanvraag voor bekostiging van een onderwijsvoorziening als bedoeld in artikel 74b WVO leidt tot meer dan 10% leerlingerverlies bij een vestiging van dat bestuur, dan wijst de minister de aanvraag af (artikel 74c, WVO). De methode voor het berekenen van dat leerlingerverlies is nader uitgewerkt in artikel 16 en bijlage 7 van de Regeling voorzieningenplanning 2018.

Een verplaatsing van een vestiging naar een locatie die minder dan 3 km verderop is, zoals bedoeld in artikel 73e, hoeft niet via een RPO te worden aangevraagd (waarmee artikel 74c ook niet van toepassing is), omdat het niet aannemelijk wordt geacht dat de bestaande leerlingenstromen daarmee wijzigen.

Een nieuwe nevenvestiging buiten de RPO-regio, kan alleen voorbekostiging in aanmerking komen als geen van de in het RPO samenwerkende bevoegde gezagsorganen of als er geen RPO is geen

enkele van de bevoegde gezagsorganen van de scholen in de gemeente bedenkingen tegen de aanvraag kenbaar maakt (artikel 74b, eerste lid onderdeel c, WVO). Tevens dient een percentage van de leerlingen binnen 10 km van de nieuwe nevenvestiging te wonen. In artikel 15, Regeling voorzieningenplanning 2018 is dit vastgesteld op 20%. Tenslotte dient met de gemeente, waarin de nieuwe vestiging komt, op overeenstemming overleg gevoerd te zijn.

6.3. RPO voorzieningen

In een RPO kunnen een achttal onderwijsvoorzieningen worden gerealiseerd (artikel 74b, eerste lid, WVO):

- a. het verplaatsen van een hoofd- of nevenvestiging over een afstand van 3 km of meer (hemelsbreed gemeten);
- b. het stichten van een nieuwe nevenvestiging indien tenminste twintig procent (artikel 15, Regeling voorzieningenplanning 2018) van de leerlingen woont binnen de afstand van 10 km van de nieuwe nevenvestiging;
- c. het stichten van een nieuwe nevenvestiging buiten de regio van de samenwerkende bevoegde gezagen, indien ten minste twintig procent van de leerlingen woont binnen de afstand van 10 km van de nieuwe nevenvestiging, geen van de besturen in de betreffende -gemeente/regio bezwaar maakt en het OOGO is gevoerd met B&W (nieuw per 1-8-2018);
- d. het afsplitsen van een of meer scholen uit een scholengemeenschap (bijvoorbeeld: uit een scholengemeenschap voor praktijkonderwijs, vbo, mavo en havo wordt de praktijkschool afgesplitst om als zelfstandige school voor praktijkonderwijs verder te gaan);
- e. het aanbieden van onderwijs in de bovenbouw op een nevenvestiging (dubbelaanbod) indien niet binnen 3 km een andere vestiging van deze school is gelegen waaraan dit onderwijs wordt verzorgd;
- f. het aanbieden van de gemengde leerweg op een school voor vbo of mavo, indien wordt voldaan aan de voorwaarden van artikel 27, Inrichtingsbesluit WVO:
 - 1) Onderwijs in de gemengde leerweg als bedoeld in artikel 7b, eerste lid, onderdeel f, van de wet kan worden gegeven aan een school voor vbo of aan een agrarisch opleidingscentrum voor zover het betreft het voorbereidend beroepsonderwijs, indien het bevoegd gezag met het bevoegd gezag van een school voor mavo een samenwerkingsovereenkomst heeft gesloten met betrekking tot de uitwisseling van expertise, de leerlingbegeleiding en de examinering.
 - 2) Het vorige lid is van overeenkomstige toepassing op onderwijs in de gemengde leerweg als bedoeld in artikel 74b, eerste lid, onderdeel f, van de wet dat wordt gegeven aan een school voor mavo;
- g. het uitbreiden van het aantal vbo-profielen, waarbij moet worden voldaan aan artikel 28, Inrichtingsbesluit WVO, hetgeen inhoudt dat het profiel alleen mag worden toegevoegd als een AOC deelneemt aan het RPO of als het nabijgelegen AOC toestemt;
- h. het uitbreiden van het aanbod van een AOC met het profiel Dienstverlening en producten, waarbij moet worden voldaan aan artikel 28a, Inrichtingsbesluit WVO, hetgeen inhoudt dat het AOC het onderwijs verzorgt binnen dat profiel voorbereidend beroepsonderwijs op het gebied van landbouw, natuurlijke omgeving en voedsel.

6.4. Rol gemeente en provincie bij RPO

Gemeente

Een gemeente heeft belang bij een RPO. Dit geldt vooral voor de doelmatigheid van het aanbod en de eventuele huisvestingseffecten, met name waar het gaat om eventuele verplaatsingen, de vorming van nevenvestigingen en te verwachten (belangrijke) verschuivingen van leerlingenaantallen, die niet binnen de beschikbare huisvesting kunnen worden opgevangen. De gemeente heeft een zorgplicht voor de huisvesting van scholen in het primair onderwijs, het (voortgezet) speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs.¹²

¹² Kamerstukken II, 2016-2017, 34 642, nr. 3

Het overleg met de gemeente moet op overeenstemming gericht zijn. Dat betekent dat het meer is dan vrijblijvend van gedachten wisselen: de overlegpartners hebben een inspanningsverplichting om inhoudelijk tot overeenstemming te komen. B&W en de samenwerkende bevoegde gezagsorganen stellen voor dit overleg een procedure vast. Aan het op overeenstemming gericht overleg wordt altijd een geschillenregeling verbonden. Indien tijdens het overleg een geschil rijst waardoor geen overeenstemming kan worden bereikt, zullen partijen dit geschil op een door hen zelf te bepalen wijze dienen te beslechten.

Provincie

De samenwerkende bevoegde gezagsorganen dienen het concept RPO te bespreken met vertegenwoordigers van de betrokken provincie(s) (WVO, artikel 74a, lid 4, onderdeel b). De provincie kan een procesrol spelen bij het tot stand komen van de regiovisie die leidt tot een RPO. Zo kan een provincie helpen een impasse te doorbreken. De provincie besteedt bij haar inbreng in het bijzonder aandacht aan de aspecten arbeidsmarkt, zorgstructuur, bereikbaarheid en doelmatigheid, wat belangrijke aandachtspunten zijn in de regiovisie.¹³

6.5. Aanvraag voorzieningen zonder RPO

Het bevoegd gezag dat niet deelneemt in het RPO kan rechtstreeks bij de minister een aanvraag indienen voor de realisatie van een aantal voorzieningen, waarbij de onderdelen a, b en c¹⁴ uit paragraaf 6.3 zijn uitgezonderd (artikel 74b, tweede lid WVO). Voorwaarde is dat de deelnemers van het RPO in de desbetreffende regio instemmen met de aanvraag van het betrokken bevoegde gezagsorganen van de scholen, die buiten het RPO zijn gebleven. De onderdelen a, b en c zijn uitgezonderd, omdat de gemeente niet betrokken is bij deze route, het betreft immers geen RPO waarbij op OOGO met de gemeente moet zijn gevoerd. Deze onderdelen kunnen huisvestingconsequenties hebben, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

7. Onderwijshuisvesting

De gemeente is verplicht zorg te dragen voor het voorzien in de huisvesting van het onderwijs (artikel 76a en 76b, WVO). Deze plicht is verder uitgewerkt in artikel 76c, eerste lid, WVO. Daaruit blijkt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de nieuwbouw, uitbreiding en medegebruik van ruimte die geschikt is voor onderwijs en de eerste aanschaf van leer- en hulpmiddelen en meubilair, herstel van constructiefouten en herstel en vervanging in verband met schade aan het gebouw in geval van bijzondere omstandigheden.

De bruto vloeroppervlakten uit artikel 76c, tweede lid, WVO zijn vastgesteld in het Uitvoeringsbesluit voorzieningen in de huisvesting PO/VO. In artikel vijf van dat besluit zijn de wettelijk minimale bruto vloeroppervlakten per gelijktijdig aanwezige leerlingen opgenomen evenals een vast deel voor een scholengemeenschap, per school en per nevenvestiging.

De gemeenteraad moet op grond van artikel 76m, WVO bij verordening een regeling vaststellen, waarin de volgende zaken moeten worden opgenomen:

- de voorzieningen die in aanmerking kunnen worden gebracht voor bekostiging door de gemeente;
- de oppervlakte en de indeling van schoolgebouwen;
- urgentiecriteria, prognosecriteria;
- tijdstip van bekostiging en vervallen aanspraak bekostiging;
- procedure verhuur en medegebruik;
- de termijn gedurende welke een gebouw of terrein voor een school of nevenvestiging nog ten hoogste kan worden gebruikt bij einde gebruik gebouw of terrein door de school, alsmede de procedure in verband met een eventueel op te maken staat van onderhoud;

¹³ Kamerstukken II 2016-201734 642, nr. 3

¹⁴ Deze onderdelen zijn verplaatst vestiging over meer dan 3 km, een nieuwe nevenvestiging binnen het RPO gebied en een nieuwe nevenvestigingbuiten het RPO gebied.

- gegevens die he bevoegd gezag aan gemeenteraad en B&W dient te verstrekken voor het adequaat uitvoeren van hun taken op het gebied van onderwijshuisvesting.

De gemeente moet de regeling op zo'n manier vaststellen dat kan worden voldaan aan de redelijke eisen die het onderwijs aan de huisvesting van scholen stelt. De gemeenteraad stelt de normen vast aan de hand waarvan de bedragen worden vastgesteld voor de toegekende voorzieningen in de huisvesting. De verordening en wijzigingen daarvan worden pas vastgesteld nadat daarover OOGO is gevoerd met de bevoegde gezagen van de niet gemeentelijke scholen. De gemeenteraad stelt daartoe een procedure vast (artikel 76m, lid 5, WVO).

Om een discrepantie tussen het RPO en de gemeentelijke zorgplicht te voorkomen is in de procedure voor het vaststellen van het RPO opgenomen dat met de gemeente OOGO plaatsvindt voordat het RPO wordt vastgesteld. De regels die gelden voor de huisvesting met betrekking tot het stichten van een nieuwe school en het RPO worden beschreven in respectievelijk hoofdstuk 5 en 6.

7.1. Huisvesting en stichten nieuwe school

Een nieuwe school voor voortgezet onderwijs kan uitsluitend worden gesticht (zie paragraaf 5.1 voor stichten van scholen) nadat de minister aan dit voornemen goedkeuring heeft gegeven. De bekostiging van de nieuw gestichte school start altijd op 1 augustus. Het jaar waarin de bekostiging start is afhankelijk van het moment waarop de gemeente huisvesting voor de nieuw gestichte school beschikbaar heeft gesteld. De gemeente kan de medewerking aan het beschikbaar stellen van die huisvesting niet eindeloos uitstellen; in de wet is opgenomen dat B&W uiterlijk het zesde kalenderjaar na het besluit van de minister dat de school wordt bekostigd huisvesting ter beschikking moet stellen (artikel 68, eerste lid, WVO). B&W moet meer dan 1 jaar voor het beschikbaar stellen van de huisvesting het besluit daartoe bekend maken. De bekostiging start op 1 augustus van het kalenderjaar dat volgt op het kalenderjaar waarin het bevoegd gezag heeft aangetoond dat het B&W de huisvesting ter beschikking zullen stellen.

Een voorbeeld:

- een stichting heeft vóór 1 november 2018 een verzoek tot stichting van een school bij de minister ingediend;
- minister neemt voor 1 mei 2019 een positieve beslissing op dat verzoek;
- als het bevoegd gezag vóór 1 augustus 2019 heeft aangetoond dat B&W per 1 augustus 2020 huisvesting beschikbaar kan stellen, vangt de bekostiging aan met ingang van 1 augustus 2020.

Het voor bekostiging in aanmerking brengen van gesplitste scholen is geregeld in artikel 64 derde lid, WVO. Het splitsen van scholen is een wijze van stichten van nieuwe scholen. Een bevoegd gezag kan zelf beslissen over het splitsen van een school. Dit kan gevolgen hebben voor de huisvesting en dus ook voor de gemeentelijke verantwoordelijkheid daarvoor. Een voorbeeld is één school die wordt gesplitst in twee scholen een bestaande hoofdvestiging die blijft en een nevenvestiging die ook hoofdvestiging wordt. De nieuwe hoofdvestiging heeft vervolgens recht op een extra vaste voet voor het bruto vloeroppervlak.

7.2. Huisvesting en het RPO

Voor een drietal voorzieningen uit het RPO, verplaatsing van een vestiging over 3 km of meer, de realisering van een nieuwe nevenvestiging in het RPO gebied en de realisering van een nieuwe nevenvestiging buiten het RPO gebied (artikel 74b, eerste lid onderdelen a, b en c, WVO) kan het bevoegd gezag een aanvraag indienen bij B&W voor het beschikbaar stellen van de huisvesting. De gemeente kan de medewerking aan het beschikbaar stellen van die huisvesting niet eindeloos uitstellen; in de wet is opgenomen dat B&W uiterlijk het zesde kalenderjaar na het besluit van de minister dat de school wordt bekostigd huisvesting ter beschikking moet stellen (artikel 68, eerste lid, WVO). B&W moet meer dan 1 jaar voor het beschikbaar stellen van de huisvesting het besluit daartoe bekend maken. De bekostiging start op 1 augustus van het kalenderjaar dat volgt op het kalenderjaar waarin het bevoegd gezag heeft aangetoond dat het B&W de huisvesting ter beschikking zullen stellen.

8. Nieuwe wet- en regelgeving

In de Tweede Kamer liggen twee wetsvoorstellen, waarin wijzigingen zijn opgenomen die effect hebben op de systematiek van voorzieningenplanning. Het betreft het wetsvoorstel Meer ruimte voor nieuwe scholen en het wetsvoorstel Afschaffen fusietoets in het funderend onderwijs.

8.1. Meer ruimte voor nieuwe scholen

Het wetsvoorstel Meer ruimte voor nieuwe scholen¹⁵ ligt op dit moment ter behandeling in de Tweede Kamer. Het stelt een nieuwe systematiek voor het stichten van een school voor. Het wetsvoorstel moderniseert de startprocedure en versterkt de vrijheid van onderwijs.

Het huidige systeem gaat uit van een veronderstelde belangstelling voor scholen van erkende richtingen. Er wordt geen rekening gehouden met verschillen binnen een richting, met de inrichting van het onderwijs, noch met de daadwerkelijke belangstelling van ouders voor een specifieke school. In de nieuwe systematiek wordt de daadwerkelijke belangstelling gemeten onder ouders, op basis van de concrete invulling van de vrijheid van richting en inrichting door een nieuwe school. Een initiatief kan voor het meten van de belangstelling gebruik maken van ouderverklaringen of een marktonderzoek. Op basis van de resultaten die hieruit volgen en demografische gegevens wordt een prognose voor de lange termijn gemaakt. Daarnaast is het voorstel om het oordeel over de aanvraag van nieuwe school te baseren op de te verwachten onderwijskwaliteit met een kwaliteitstoets die deel uitmaakt van de startprocedure. Om het onderwijsaanbod bij nieuwe of veranderende overtuigingen van ouders en leerlingen te laten aansluiten, is het niet altijd nodig om een nieuwe school te starten. Initiatiefnemers worden verplicht de bestaande besturen rond hun beoogde vestigingsplaats uit te nodigen voor een gesprek. Dit gesprek kan als resultaat hebben dat bestaande scholen de wensen van ouders en leerlingen accommoderen, waarmee het stichten van een nieuwe school niet meer nodig is. Ook zijn initiatiefnemers verplicht de gemeente en het samenwerkingsverband uit te nodigen voor een gesprek.

Voor wat betreft het voortgezet onderwijs verandert de rol van de gemeente niet. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het voorzien in huisvesting. Ook blijft de rol van de gemeente bij de garantiefunctie openbaar onderwijs behouden.

8.2. Afschaffen fusietoets

In 2011 is de Wet fusietoets in het onderwijs in werking getreden. Deze wet introduceerde een fusietoets in het onderwijs (zie ook par. 3.3). Vanaf dat moment moeten scholen of schoolbesturen die willen fuseren hiervoor goedkeuring van de minister krijgen. De fusie-effectrapportage, inclusief het advies van B&W van de betrokken gemeente(n), blijft een vereiste voor fusie. Het wetsvoorstel Afschaffen fusietoets in het funderend onderwijs¹⁶ ligt op dit moment ter behandeling in de Tweede Kamer.

¹⁵ Kamerstukken II, 2018/19, 35 050, nr. 2.

¹⁶ Wetsvoorstel Kamerstukken II, 2018/2019, 35 104, nr. 2., memorie van toelichting Kamerstukken II, 2018/2019, 35 104, nr. 3.

Hoewel bij deze brochure is aangesloten bij de geldende wet- en regelgeving kunnen aan deze brochure geen rechten worden ontleent.